

Ontmoeting achter tralies

Binnen: een Turkse jongen uit Ledeberg, buiten: een zakenman met veel vragen

- ▶ Liga voor Mensenrechten geeft burgers kans om gedetineerden te ontmoeten
- ▶ Vooroordelen keren langs een gesprek van mens tot mens
- ▶ Huidig gevangenisstelsel is gedoemd almaar uit te breiden

Lieve WOUTERS

Met de Liga voor Mensenrechten en gevangenisdirecteur Hans Claus spreken we af niet de echte naam van de gedetineerde te gebruiken en hem niet herkenbaar op de foto te zetten. Maar 'Ali' trekt de schouders op: „Er is toch niemand die mij kent.” De gelatenheid van onze gesprekspartner in de gevangenis van Oudenaarde doet 'burger van dienst' Jan Claerhout een eerste keer slikken.

„Ik ben een Turkse jongen uit Ledeberg”, steekt Ali van wal met zachte stem en starre blik. Jan probeert het ijs te breken: „Mijn schoonouders zijn ook van daar.” Ali kijkt even op en gaat door: „Mijn ouders waren afwezig tijdens mijn jeugd. Mijn oudere broer was mijn grote voorbeeld. Hij kwam om in een verkeersongeval. Toen is het met mij bergaf beginnen gaan. Op mijn 22ste pleegde ik een levensdelict. Ik zit nu al bijna tien jaar hier.”

Voor ons zit een man van 32 jaar, die goed praat, buiten werk had en het in de gevangenis schopte tot voorzitter van een overlegorgaan. Kortom, iemand met mogelijkheden. „Wat had kunnen

voorkomen dat het zo verkeerd liep?”, wil Jan weten. Ali herhaalt de vraag terwijl hij nadenkt: „Mijn oudere broer was er niet meer. Eerst leek dat besef niet door te dringen. Ik stortte me in het werk om er niet aan te denken. En in de drugs. Mijn gevoelens kropte ik op. Misschien had psychologische hulp wel kunnen helpen, of gewoon iemand met wie ik kon praten. Toen een onderaannemer me in het Sas van Gent afzette om er in de fabriek te werken en hij me 's avonds niet ophaalde, voelde ik me ontzettend eenzaam.”

Of hij iets bijleert in de gevangenis? „Je hebt hier veel tijd om na te denken en je fout in te zien. Ik heb spijt over wat er gebeurd is en heb al tweemaal aan de familie van het slachtoffer laten weten dat ik bereid ben met hen te praten over de feiten. Zij zitten wellicht met vragen. Ik kan hun verdriet misschien een beetje verlichten. Maar ze weigeren het gesprek. Ik heb daar begrip voor. Tegelijk vraag ik me af of ik na een derde van mijn straf niet een tweede kans verdien.”

„Waarom twijfel je daaraan?”, vraagt Jan. Het vertrouwen in mensen en in de rechtspraak is bij Ali duidelijk ver zoek. „Normaal had ik al lang recht op verlof, maar er wordt niet voortgewerkt aan mijn dossier door personeelsgebrek. Af en toe heb ik een gesprek met een psycholoog, maar hoe kan ik mijn hart nu luchten bij iemand die af en toe met mij komt praten?”

„Ach, ik krop nog altijd alles op. Normaal ben ik een heel rustige jongen, maar vorige week had ik een woede-uitbarsting. Iemand zat me letterlijk en figuurlijk op de kop. Ik sloeg erop. Binnenkort word ik als straf overgeplaatst

naar Brugge.” Met een krop in de keel gaat Ali voort: „Ik was nog nooit met het gerecht in aanraking gekomen, maar kreeg meteen dertig jaar. Ik had dat misschien verdiend, maar kunnen ze niet een klein beetje rekening houden met de persoon en zijn verleden? Ik voel me in een vergeetput gestoken. Ik ben lucht.”

„Droom je soms nog?”, vraagt Jan. „Nee”, klinkt het eenvoudig. „Waarom zou ik dromen koesteren als ik niet eens weet wanneer ik buiten zal komen? En hoe? Ik ben alles kwijtgeraakt.”

Als we weer in de gang staan, voelen we de realiteit pijnlijk aan. Ali gaat straks naar links en hoort voor de ontelbaarste keer een zware deur in het slot vallen. Wij gaan naar rechts en staan zo meteen weer buiten.

„Als er één ding is wat ons gevangenisstelsel niet doet, dat is het de gedetineerden vertrouwen schenken in zichzelf en in de samenleving”, zegt gevangenisdirecteur Hans Claus. „Dat is nochtans het voornaamste wat hen kan behoeden om opnieuw dezelfde fouten te maken. En zo komt het dat er almaar gevangenis moeten worden bijgebouwd en een spiraal ontstaat van meer repressie en minder vertrouwen. Je kunt in de gevangenis wel eens een project doen dat wat hoop en afleiding brengt, maar er moet structureel iets veranderen: kleinschaligere gevangenis en begeleiding op maat. De hele samenleving heeft daar baat bij.”

„Ik voel me in een vergeetput gestoken. Ik ben maar lucht”

CURSIEFJE

Jozefien VAN HUFFEL

Titel

„Tekst.”

„Streamer”

Lezer Jan Claerhout kreeg de kans om in gesprek te gaan met een gedetineerde. © Lieve Wouters